

Leven met Lev!

naar een missionair gemeentemodel

de werkgroep gemeentemodellen van de Alliantie van Baptisten en CAMA
gemeenten en de Unie van Baptistengemeenten in Nederland

Inleiding

Dit document is het resultaat van het overleg tussen de leden van de werkgroep 'gemeentemodellen' die op verzoek van stuurgroep 'onderzoek samensmelting Unie van Baptistengemeenten en ABC' hebben nagedacht over de mogelijke kerkmodellen die gebruikt zouden kunnen worden voor een eventuele fusie tussen deze kerkgenootschappen.

Waarom eigenlijk dit onderzoek naar een mogelijke fusie? Onze motivatie hierin is het zoeken van de fundamentele eenheid die door God is gegeven in ons gezamenlijke geloof in Jezus Christus. Jezus spreekt uit wat in zijn hart is als Hij bidt: 'Laat hen allen één zijn, Vader. Zoals u in mij bent en ik in u, laat hen zo ook in ons zijn, opdat de wereld gelooft dat u mij hebt gezonden.' (Johannes 17,21) De eenheid van het samen 'in God' zijn, verbindt Jezus met het geloof van de wereld in zijn missie. Het is ook onze drijfveer dat God onze eenheid gebruikt om tastbaar en geloofwaardig getuige te zijn van Jezus' missie in onze tijd. Dit geldt des te meer bij de herkenning die er is vanuit het baptisme met steeds opnieuw een oriëntatie op zending.

We hebben met elkaar nagedacht over datgene wat als uitgangspunt moest dienen voor een document als dit. Als snel kwamen we tot de conclusie dat louter terugkijken naar de geschiedenis van de kerk in haar algemeenheid of de geschiedenis van onze kerkgenootschappen in het bijzonder, ons niet dichterbij ons doel zou brengen: een nieuw te vormen kerkgenootschap met de focus op morgen. De kerkgeschiedenis vormt het decor van ons denken en heeft ons tot op zekere hoogte gevormd. Maar om na te denken over de kerk als het lichaam van Christus op aarde zorgt ervoor dat we iets dieper moeten afsteken, tot op het hart van de zaak. Tot diep in het hart van God om precies te zijn! Daar is lef voor nodig. Om aan de ene kant de geschiedenis mee te wegen en aan de andere kant het hart te zoeken van Hem die de kerk tot leven riep. Durven we werkelijk zo vrij en onbevangen naar de toekomst te kijken om te zien waar God zelf wil aansluiten in onze cultuur?

Het Hebreeuwse woord 'Lev' is een mooie samensmelting van die twee zaken; de lef om verder te gaan en om het hart (Lev) van God te zoeken. Hij is het immers die ten volle zijn schepping zoekt en als kerk worden we betrokken in deze wereldveranderende missie van God! We hopen dat dit document tot vruchtbare gesprekken leidt in de gemeenten door het land heen en tijdens de regioavonden. Als bijlage is opgenomen een beschrijving van de beide kerkgenootschappen op punten als gemeentevisie, besluitvorming, lidmaatschap, en mediation.

Voor het overzicht geven we hier de onderdelen van dit document.

1. De missie van God
 2. Het decor van onze tijd
 3. Onze droom
 4. De vorm
- Bijlage: Gemeentemodellen

De werkgroep 'gemeentemodellen',

Oeds Blok
Albrecht Boerrigter
Erry Fokkert

Teun van der Leer
Richard Santinge
Jan Wolsheimer

1. De missie van God

'Het mag wel wat brutaler.'

(Arnold van Heusden, tijdens forum 400 jaar baptisme)

'Elke baptist een discipel.'

(Daniël de Wolf, tijdens forum 400 jaar baptisme)

Nieuwe oriëntatie op God zelf

Wij geloven dat we bij een nieuwe oriëntatie op de inrichting van een nieuw te vormen kerkgenootschap allereerst een nieuwe oriëntatie nodig hebben op God zelf. Onze hoop ligt in God. Niet wij als kerk hebben een missie in deze wereld. Góð heeft een missie in deze wereld, in de geschiedenis. De Bijbel is het verhaal van Gods missie in de wereld (Wright 2011). Als gewone mensen en gewone gemeenschappen mogen wij deel uit maken van deze missie van God. De Missio Dei. Wij zijn deel van Gods werk in de wereld. Die oriëntatie geeft ons rust en zorgt ervoor dat we als kerk in onze dagen geen paniek hoeven te voelen als het gaat om de ontwikkeling van de kerk in Europa.

Deze nieuwe oriëntatie op Gods missie is niet opeens een 'trending topic' dat we willen volgen. In alle continenten, in allerlei landen, in allerlei kerken en bij allerlei mensen vindt de (her)ontdekking plaats van Gods missie en de rol van de kerk hierin (Van Laar 2011; n.a.v. het Derde Lausanne Congres voor Wereldevangelisatie 2010 in Kaapstad). Dit gaat samen op met een hernieuwde aandacht voor en ontdekking van het koninkrijk van God (vgl. Van der Poll 1984).

De ontdekking van de Missio Dei en van Gods koninkrijk heeft ingrijpende gevolgen voor ons verstaan van missionair gemeente-zijn vandaag. De gemeente, *onze* gemeente, staat niet meer centraal als doel op zichzelf. De missionaire gemeente leeft in de overtuiging dat zij er niet zomaar is. Als concrete gemeenschap, met deze mensen en deze gaven, is zij verzameld en ontstaan vanuit Gods missie van redding en heil in de wereld door de komst van Jezus Christus. De gemeente mag zichzelf ook verstaan in het licht van deze missie. Zij neemt als gemeenschap deel in Gods missie in de wereld, in afhankelijkheid van de Heilige Geest en zij leeft in de hoop van de voltooiing van Gods missie in de wereld.

Met andere woorden: de missionaire gemeente leeft in de overtuiging dat zij als nieuwe gemeenschap ontstaan is uit Gods koninkrijk, zij neemt deel in Gods koninkrijk en zij verwacht Gods koninkrijk.

*Zij is een teken van hoop, een teken van Gods koninkrijk
als een madeliefje tussen de stenen
als een kunstwerk in een gehavende wereld
om mensen aan het denken te zetten, van binnen uit te prikkelen
om God en zijn koninkrijk te gaan zoeken.
(vgl. Matteüs 5,1-16)*

De gerichtheid op Gods missie en Gods koninkrijk haakt ook in op de vraag wat nu onze diepste motivatie is om 'missionair' gemeente te zijn. Ook in het proces als Unie en ABC worden we bevraagd naar onze motivatie om samen verder te gaan. Zijn we vooral druk met de groei of het 'succes' van onze kerk? Of laten we ons vormen door de missie van Jezus, in het volgen van zijn weg van kruis en zijn opstanding? Hebben we mensen lief die heel anders zijn dan wij? Zoeken we verloren mensen? Verlangen we naar recht in de samenleving? Willen we dat meer mensen hun blijdschap vinden in God, zodat God groot gemaakt wordt? Hier ligt de keuze voor gewone mensen en gewone gemeenschappen van overgave aan God, wat er ook mag komen. Een spannend avontuur van vertrouwen op Gods regie. *Leven met Lev dus!*

De hoop van Gods koninkrijk

De hoop in Gods missie en de hoop van ons als gemeenten ligt in vertrouwen op Jezus Christus, als levende Heer vandaag. Dit gezamenlijke vertrouwen op Jezus Christus zal ook het verschil maken voor de missie van ABC en Unie gemeenten.

De evangelist Marcus schrijft over het begin van Jezus' bediening: 'Jezus verkondigde Gods goede nieuws. Dit was wat hij zei: 'De tijd is aangebroken, het koninkrijk van God is nabij: kom tot inkeer en hecht geloof aan dit goede nieuws.' (Marcus 1,14-15)

We merken dat er twee grote vragen zijn, waarbij christenen vandaag in Nederland en wereldwijd opnieuw ontdekkingen doen: 'Wat is het goede nieuws van Jezus?' En: 'Wat is het koninkrijk van God?' Dit is vaak een heel zoekproces, persoonlijk en ook samen. Een proces dat het eigen gewone leven raakt en ook het leven van de gemeenschap.

Jezus, de beloofde Messias, brengt in zijn leven, zijn lijden en sterven en zijn opstanding uit de dood het koninkrijk dichtbij: het is toegankelijk door Hem. De kern van de apostolische verkondiging is in Paulus' woorden dat Jezus sterft aan het kruis in onze plaats, voor onze zonden. In zijn opstanding bewijst Hij zichzelf als de Heer van het leven. Hij is de eerste van de nieuwe schepping (1 Korinthiërs 15).

Het goede nieuws van het koninkrijk wordt aangekondigd: Jezus heeft een beslissend herstel mogelijk gemaakt van alle dingen. Onder de 'nieuwe orde' van de heerschappij van God, zal het leven bloeien. Daarom roept Jezus op tot een radicale omkeer en een nieuw vertrouwen in dit goede nieuws. Dit is wat Petrus op de Pinksterdag verkondigt: 'Keer u af van uw huidige leven en laat u dopen onder aanroeping van Jezus Christus om vergeving te krijgen voor uw zonden. Dan zal de Heilige Geest u geschonken worden.' (Handelingen 2,38)

Twee ontdekkingen

Het goede nieuws van het koninkrijk... Twee ontdekkingen zijn nu absoluut cruciaal voor een 'missionaire gemeente'.

Allereerst de (her)ontdekking van het centrale karakter van het goede nieuws. Je denkt vaak: het evangelie van Jezus is vooral nodig voor wie nog niet gelooft. Maar wat doe je dan als je al wel gelooft? Moet je het dan op eigen kracht doen? Tim Keller zegt: het evangelie is niet slechts het ABC van het christelijk geloof, maar het A-Z van het christelijk geloof. Niet-christen en christen hebben hetzelfde goede nieuws nodig: om het koninkrijk binnen te gaan en om te groeien in het koninkrijk!

Een voorbeeld: iemand in de gemeente is overwerkt en trekt het niet meer. God 'discussieert' met ons door het evangelie (vgl. Titus 2,11-12): waarom ging je zo over je grenzen? Wilde je jezelf bewijzen? Deed je het om 'iemand' te zijn? Het goede nieuws is: God hield al van mij nog voor ik iets deed. Ongelofelijk! Het appèl is: durf ik dit aan te nemen en er met God anders in te gaan staan? Zo zijn er vele andere voorbeelden, over omgaan met kritiek, huwelijk, lijden etc. Zo kunnen we de bevrijdende kracht van Gods genade toepassen op alle gebieden van ons leven! Het geheim is: steeds weer een 'omkeer' en vertrouwen op Jezus als Heer en het volgen van Hem. Dit is leven in het koninkrijk. Een missionaire gemeente houdt het evangelie 'aan de macht'.

Ten tweede de (her)ontdekking dat het koninkrijk van God alle dimensies van het leven omvat.

Hierbij wordt gesproken over 'integrale zending' of 'integrale visie'. De ontdekking van het koninkrijk betekent een compleet ander 'wereldbeeld'. Een nieuwe kijk eigenlijk op alles. Best wennen trouwens, nogal tegendraads! Want de nieuwe orde van Gods koninkrijk druist in tegen allerlei dingen die wij 'normaal' zijn gaan vinden.

Het is onzes inziens nodig om vanuit de Bijbel te verstaan dat het koninkrijk van God een begin van herstel beloofd in het hier en nu en een definitief herstel in de toekomst. Het herstel van Gods koninkrijk richt zich door vertrouwen in het goede nieuws op een herstel in alle dimensies van de werkelijkheid. Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde (Wright 2010). Bijbels is hierin het verband tussen schepping en herschepping doorslaggevend, door de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. 'God, de HEER, Schepper van hemel en aarde, laat niet los wat zijn hand begon te doen...'.

De woorden die de Bijbel hiervoor gebruikt zijn vooral: liefde, verzoening, recht, vrede en blijdschap. Vooral het Bijbelse begrip 'shalom' drukt de bloei uit van Gods koninkrijk in alle dimensies van het leven in afhankelijkheid van God:

- geestelijk (vrede met God, bekering en wedergeboorte)
- sociaal (verzoening, vrede tussen mensen, in buurten)
- psychisch (vrede met jezelf, met anderen)
- fysiek (gezond omgaan met jezelf, met anderen)
- kosmisch (de schepping beheren en niet uitbuiten)

Omdat de diverse dimensies met elkaar verweven en onderling afhankelijk zijn, heeft het verwaarlozen van één van de dimensies grote gevolgen voor het geheel. Anders gezegd: als je binnen het koninkrijk één van de deze dimensies buiten beeld houdt, blijft het geheel 'mank lopen'. Deze dimensies van het koninkrijk van God omvatten ook belangrijke gebieden als economie, politiek, ontspanning, sport en kunst. De Bijbel spreekt over Gods hand in de geschiedenis, in het persoonlijke leven, maar ook in het leven van volken en landen.

Vanuit de Bijbel kun je ook op een andere manier aangeven dat het koninkrijk van God zichtbaar wordt in diverse dimensies:

- in de verkondiging van het goede nieuws van Jezus
- in herstel van mensen die durven te vertrouwen op Gods genade

- in daden door het opkomen tegen onrecht en het doen van recht
- in het zoeken van het welzijn van de buurt, de plaats of de stad
- in een gemeenschap waar heel verschillende mensen elkaar liefhebben
- in gezamenlijk gebed, gericht op Gods koninkrijk, en aanbidding van God vanuit heel het leven
- in lijden en gebrokenheid
- in tekenen en wonderen.

Ook hier geldt: je kunt er niet een onderdeel uithalen. Alle dimensies samen laten Gods koninkrijk zien.

Hier en nu en de toekomst

Een gevaar dat voor christenen en kerken altijd op de loer heeft gelegen, is de verleiding te denken dat het koninkrijk van God maakbaar is door onze inspanningen. Je krijgt dan een heel activistisch geloof. Er moet weer van alles. Ook is het in de kerkgeschiedenis tot op de dag van vandaag altijd verleidelijk geweest het koninkrijk te forceren en naar je toe te trekken, alsof het volmaakte hier al is op aarde. Dit maakbare denken, activistisch, en soms dwingend naar God (want wij hebben toch gebeden...) of naar mensen (je gelooft niet goed genoeg...), is niet in lijn met het evangelie. Het evangelie is en blijft Gods kracht tot behoud. Zodat het ons steeds verbaasd doet staan over God.

In het hier en nu maakt God door de kracht van het evangelie en van zijn Geest een begin van herstel. In mensen, in gemeenschappen. Dit herstel is een gevormd worden naar hoe God het bedoeld heeft. Er zijn vele voorbeelden van hoe God juist in lijden en gebrokenheid werkt. Tegelijk mogen we open staan voor tekenen en wonderen van God, als bevestiging van het goede nieuws. Vooral in nieuwe situaties waarin het goede nieuws wordt gedeeld. Deze tekenen en wonderen verwijzen naar de toekomst van Gods koninkrijk, een wereld van heelheid (vgl. Marcus 16).

Geloof in het koninkrijk van God zorgt voor een aparte mix van hoop en realisme. Het volmaakte is hier nog niet (vgl. Romeinen 8). God heeft in Jezus Christus en door zijn profeten de toekomst onthuld, waarnaar Hij op weg is: een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Een nieuwe wereld, een nieuwe samenleving met God in het stralende middelpunt. Dit toekomstperspectief heeft alle generaties gelovigen hoop gegeven en moed om door te gaan (vgl. Hebreëën 11). Dit toekomstperspectief heeft hun een alternatief voor ogen gehouden om in het hier en nu al uit te durven leven.

Een missionaire gemeente durft midden in het hier en nu te staan, gedragen en aangemoedigd door een concreet visioen van hoop voor de toekomst. Jezus zelf kwam in het lijden en de gebrokenheid, om zelf de hoop te zijn. Het leven in het koninkrijk, in navolging van Jezus, vraagt zo om een nieuwe kijk op lijden en gebrokenheid, zwakheid en kracht. En een gemeente die deel is van Gods missie, moet weten dat er een tegenstander is. Een tegenstander die het niet in eerste instantie op ons gemunt heeft, maar op Jezus in ons, op Gods glorie. Een tegenstander die vaak nogal simpel een verdeel en heers strategie toepast tussen mensen en in gemeenten. Gemeenten in Gods missie moeten dit doorzien en zich niet zo snel in de luren laten leggen. Zij zijn geroepen om hun oog gericht houden op de pionier en voleinder van hun geloof en op het gebod van de liefde. Juist als het moeilijk wordt. En moeilijk wordt het altijd op bepaalde momenten.

Bronnen:

Tim Keller; 'The Centrality of the Gospel' (als pdf te vinden op www.redeemer.com); vgl. Stefan Paas; *Jezus als Heer in een plat land. Op zoek naar een Nederlands evangelie*. Zoetermeer 2001 hoofdstuk 7 'Het centrale karakter van het evangelie'.

Wout van Laar; 'Ontwikkelingen en trends in zending anno 2011'. In: *Soteria. Kwartaalblad voor evangelische theologische bezinning*. 28^e jaargang, nummer 1, 2011 p. 4-19.

Evert W. van der Poll; 'Koninkrijk van God, gave en opgave'. In: *Soteria. Kwartaalblad voor evangelische theologische bezinning. Evangelische theologie schrijft geschiedenis. 25 jaar evangelische theologische bezinning in Soteria*. Sliedrecht 2009 p. 9-19.

Christopher J.H. Wright; *De Bijbelse missie. Gods opdracht voor zijn kinderen*. Barneveld 2011.

Tom Wright; *Verrast door hoop*. Franeker 2010.

2. Het decor van onze tijd

Ons kerkzijn speelt zich af tegen het decor van onze cultuur. We stellen vast dat de decorstukken die voor de kerk zolang vertrouwd waren en soms zelfs houvast gaven veranderd zijn. Eeuwenlang was de kerk gezichtsbepalend voor het landschap. In letterlijke zin, maar ook bijvoorbeeld in politieke zin. De kerk stond in het centrum van de samenleving. Vaak kun je dat in sommige steden en dorpen nog duidelijk zien. In nieuwere steden is daar niets van terug te vinden. We leven in een postchristelijke cultuur.

In zijn boek *After Christendom* wijst Stuart Murray zeven overgangen aan die de verschuiving van christendom naar postchristendom markeren. Let op: de eerste vier zijn bewegingen die feitelijk al in gang zijn. De laatste drie zijn keuzes die gemaakt kunnen worden.

- *Van het centrum naar de marge*

In het christendom stonden het christelijke verhaal en de kerken centraal, maar in het postchristendom bevinden ze zich in de marge.

- *Van meerderheid naar minderheid*

In het christendom vormden christenen de (vaak overweldigende) meerderheid, maar in het postchristendom zijn we een minderheid.

- *Van bewoners naar gasten*

In het christendom voelden christenen zich thuis in een cultuur die vorm gekregen had door hun verhaal, maar in het postchristendom zijn we vreemdelingen, ballingen en pelgrims in een cultuur waarin we ons niet langer thuis voelen.

- *Van privilege naar pluriformiteit*

In het christendom genoten christenen veel privileges, maar in het postchristendom zijn we een van de vele gemeenschappen in een pluriforme maatschappij.

- *Van gezag naar getuige*

In het christendom konden kerken gezag uitoefenen over de samenleving, maar in het postchristendom oefenen we slechts invloed uit door getuigenis af te leggen van ons verhaal en de bijbehorende consequenties.

- *Van handhaving naar missie*

In het christendom lag de nadruk op het handhaven van de vermeende christelijke status-quo, maar in het postchristendom ligt de nadruk op evangelieverbreiding in een vijandige omgeving.

- *Van instituut naar beweging*

In het christendom werkten kerken voornamelijk op een institutionele manier, maar in het postchristendom moeten we opnieuw een christelijke beweging worden.

Stuart Murray geeft aan dat we er goed aan doen deze nieuwe situatie te aanvaarden. Dit maakt ons als kerk ook vrij om niet de macht te zoeken, maar Jezus na te volgen met 'lev'. Tim Chester en Steve Timmis sluiten in hun boek *Midden in het leven* aan op de genoemde bewegingen. Veel mensen zijn ver weg van het christelijk geloof. Er is echt iets veranderd. De gelegenheid is verdwenen om mensen te bereiken met kerkelijke activiteiten. Er is een kerk en een missie nodig in de context van ons

dagelijks leven. Onze belangrijkste missie ligt in dagelijks leven. Bij de mensen die je al kent. Dit vraagt een omslag in ons denken en doen. In plaats van te verwachten dat mensen naar ons toe *komen*, zijn we groepen te *gaan* naar de mensen, daar waar ze zijn.

Het rapport 'Een klimaat van verandering' van de Werkgemeenschap Missionaire Gemeenschapsvorming besteedt ook aandacht aan het maatschappelijk decor van vandaag. Er worden zes maatschappelijke trends genoemd die contextuele uitdagingen en aanknopingspunten vormen voor de kerk in de komende tien jaar.

1. Consumptisme versus duurzaamheid
2. Alles moet kunnen versus regeltjes
3. Multicultureel/globaal versus monocultureel/lokaal
4. Religieus/niet-religieus versus georganiseerd religieus
5. Veranderende maatschappelijke verbanden versus familie/gezin/wijk
6. Technologie en snelheid versus handwerk en onthaasting

Gewezen wordt op trends en tegenbewegingen. Zo roept bijvoorbeeld het multiculturele Nederland ook een tegenreactie op om vooral de 'echte' Nederlandse identiteit te bewaken. De cultuur en het geloof van moslims speelt hierbij een belangrijke rol. Ook de kerken worden hierbij voor de vraag gesteld of zij gaan voor de ontmoeting met moslims en het gesprek met hen over het evangelie, of dat zij moslims en de islam vooral als een gevaar zien.

Het artikel 'Missionaire ecclesiologie in een tijd van individualisering' van Stefan Paas helpt ons in dit alles oog te hebben voorontwikkelingen in de wereldwijde kerk in de 20ste eeuw. We geloven dat we dit bredere perspectief nodig hebben voor het proces van ons als ABC en Unie gemeenten. Paas beschrijft allereerst de ontdekking van de contextualiteit van de kerk.

Contextualiteit

Eén van de grote ontdekkingen in de 20ste eeuw over de kerk is de *contextualiteit* van de kerk. Theologische uitspraken over de kerk zijn altijd historisch, cultureel, sociaal en zelfs psychologisch te lokaliseren. Paas zegt het heel treffend: 'Dat komt doordat wij alleen antwoord kunnen geven op het evangelie vanaf de plek waar wij zitten in de schouwburg van de schepping.' Vooral de opkomst van kerken in Afrika, Azië en Zuid-Amerika heeft bijgedragen aan dit inzicht. Voor die tijd hadden we als westerse kerken nog het idee dat onze inzichten en vormen 'normaal' waren voor iedereen. Zo kon je in het oerwoud berijmde Psalmen zingen op Geneefse melodie.

Het lijkt ons ook van belang voor het gezamenlijke proces van ABC en Unie gemeenten om oog te hebben voor de contextualiteit van de kerk. Dit voorkomt dat we te snel denken dat hoe wij het doen 'Bijbels' is. Het scheidt ook ruimte om de waarden te zien waaruit gelovigen en gemeenten voor ons hun roeping hebben vorm gegeven. We kunnen hier alleen tot onze schade aan voorbij gaan! Tegelijk geeft het inzicht van de contextualiteit van de kerk ons open ogen en een luisterende houding in de situatie van vandaag, om met hulp van de Heilige Geest ook nieuwe wegen te durven verkennen.

Naast oog voor de contextualiteit van de kerk, zijn er drie theologische verschuivingen opgetreden in de wereldwijde bezinning op kerk en zending. We delen hier wat Paas daarover schrijft, in aansluiting en als vervolg op deel 1 over 'De missie van God'. Steeds koppelen we hieraan een concrete vraag voor ons als gemeenten.

Dienstbaar aan Gods missie

De eerste is dat zending in discussies na de Tweede Wereldoorlog opnieuw *theocentrisch* wordt gefundeerd. Niet primair wij als kerk hebben een missie in deze wereld. *God* heeft een missie in deze wereld en in de geschiedenis, door Jezus Christus zijn Zoon, in de kracht van de Heilige Geest. Als gewone mensen en gewone gemeenschappen mogen wij deel uit maken van deze missie van God. De *Missio Dei*. Wij zijn deel van Gods werk in deze gebroken wereld. Het werk dat God belooft tot voleinding te brengen. Deze hernieuwde oriëntatie op God plaatst de kerk in het juiste perspectief: zij is *Gods* kerk. Zo kunnen we onszelf voorhouden dat in de missie van de kerk niet ons eigen voortbestaan als ABC of Unie gemeenten op het spel staat, of onze groei met nieuwe leden, onze naam of plek op de kerkelijke kaart. Het gaat om de realisatie van Gods bedoelingen in de wereld en een kerk die zich daaraan dienstbaar maakt. Om het toerusten van elkaar tot deze dienst in ons gewone leven. De vraag die ons hierbij als gemeenten steeds opnieuw op het spoor van Gods missie brengt is:

→ Hoe kunnen wij dienstbaar zijn aan de realisatie van Gods bedoelingen in de wereld?

Getuige van Gods koninkrijk

De tweede verschuiving hangt hiermee samen: de verschuiving van een *geografisch* model van zending naar een *eschatologisch* model. Toen gaandeweg in de 20ste eeuw duidelijk werd dat zich overal in de wereld christelijke gemeenschappen bevonden te midden van niet-christelijke culturen, kwam er een heilshistorische benadering van 'zending', waarbij het accent kwam te liggen op God die door de geschiedenis heen zijn plan uitwerkt. God zal zijn rijk vestigen aan het 'einde der tijden' en de kerk mag zichzelf in het hier en nu verstaan als 'voorhoede' of 'getuige' van Gods komende rijk. Voor ons gemeente-zijn betekent dit dat we onszelf in alle concrete onderwerpen (denk aan de agenda van raads- en gemeentevergaderingen!) de vraag kunnen stellen:

→ Hoe zijn wij getuige van Gods komende rijk?

Bouwen voor Gods koninkrijk

Een derde ontwikkeling gaat over de *leer van het heil*. Wanneer zending vooral wordt verstaan als uitbreiding van de kerk, met als doel mensen te redden uit deze wereld, wordt de centrale vraag: 'Ben je al gered?' Paas wijst aan dat het evangelie op die manier beperkt wordt tot een boodschap die zich afkeert van deze verloren wereld en erop gericht is zoveel mogelijk mensen daar uit te trekken. In de praktijk hoor je deze benadering terug in veel evangeliserende prediking. Uit deze benadering vloeit ook een tegenstelling voort tussen evangelisatie en sociaal werk, een tegenstelling die de zending veel te lang heeft geplaagd.

Het evangelie dat Jezus bracht en belichaamde is het evangelie van het koninkrijk. De vraag is niet of God mensen redt, en ook niet of daarvoor bekering en vergeving van zonden nodig zijn. De vraag is: *waarom* redt God mensen en waarom vergeeft Hij hun zonden? We mogen zeggen vanuit Gods openbaring: Hij redt ons om ons in te wijden in en toe te wijden aan zijn koninkrijk, zijn goede regering over zijn schepping.

Waar de één bij het koninkrijk van God de nadruk legt op geloof, bekering en wedergeboorte (individueel) en de ander op *shalom* en recht doen (collectief), is het belangrijk deze beide 'assen' van het evangelie bij elkaar te houden en te blijven ontdekken! Christenen getuigen van Gods koninkrijk door in de wereld te bouwen

'voor' Gods koninkrijk, in de overtuiging dat ons werk niet tevergeefs is in de Heer. De vraag die ons helpt in onze missie als gemeente is hierbij:

→ Hoe kunnen wij bouwen voor Gods komende rijk in alle dimensies van het leven?

'Onder water codes' voor de roeping van de kerk (Stefan Paas)

'Kom en zie'	dimensie v/d kerk	'Ga en verkondig'	Recreatie (de nieuwe wereld)
belichaamde aanbidding	'leitourgia'	patronen van bevrijding	vrijheid vs. slavernij
gastvrijheid	'koinonia'	vredestichten	vrede vs. conflict
zorg voor elkaar	'diakonia'	dienen en gerechtigheid	recht vs. onrecht
publieke verkondiging	'kerygma'	evangelisatie	waarheid vs. leugen

Met dit veranderende decor en de genoemde verschuivingen is het voor de kerk zaak om dicht bij Gods missie te blijven om haar vernieuwde rol vorm te leren geven. Daar is zeker 'lev' voor nodig. In zekere zin is de eventuele fusie van de Unie van Baptisten en de ABC gemeenten een zegen. Het geeft ons de mogelijkheid om vanuit onze wortels vorm te geven aan een kerk die voluit missionair is zoals God zelf voluit missionair is. Juist de combinatie van de verticale en de horizontale dimensie van zending zal de kerk toewijden aan de zaak van Christus en vormgeven aan de missie van God in deze wereld. Dit heeft alles te maken met waar ons hart (lev) ligt, wat blijkt uit waar we onze tijd, ons geld en onze aandacht aan geven. Wat een geweldige kansen liggen daar!

Bronnen:

Peter Bakker e.a.; *Een klimaat van vermenigvuldiging. Subgroep visie en strategie van de Werkgemeenschap Missionaire Gemeenschapsvorming in Nederland*. Maart 2012.

Tim Chester en Steve Timmis; *Midden in het leven. De kerk als levende gemeenschap*. Barneveld 2012.

Stuart Murray; *Post-Christendom: Church and Mission in a Strange New World*. Milton Keynes 2004.

Stuart Murray; *Church after Christendom*. Milton Keynes 2004.

Stefan Paas; 'Missionaire ecclesiologie in een tijd van individualisering'. *Theologia Reformata*. jaargang 54, nummer 4, december 2011 p. 391-407.

3. Onze droom

We dromen van een kerkgenootschap

... waar gemeenten beseffen dat zij van God zijn en dat zij met wat God hen heeft gegeven, zijn uitnodiging aannemen om getuigen te zijn van de hoop van het komende koninkrijk, in hun eigen wijk, stad of regio, vanuit hun unieke gemeentesituatie.

...waar gemeenten hun plek als minderheid in de samenleving aanvaarden en in het volgen van de weg van Jezus, God, elkaar en hun omgeving dienen.

...waar gemeenten merken dat verschillen tussen mensen soms pijn doen en moeite geven, maar dat verschillen tegelijkertijd - als er openheid en kwetsbaarheid kan zijn - helpen om samen te leven vanuit de genade van Jezus Christus.

...waar gemeenten op nieuwe en oude manieren hun bron blijven zoeken in God de Vader zelf. Waarin door de Heilige Geest de gemeenschap groeit vanuit de gezamenlijke belijdenis 'Jezus is Heer' en het vieren van Jezus' overwinning over zonde en kwaad, in de samenkomsten, in doop en avondmaal.

...waar mensen gevormd worden in hun geloof en hun karakter door het Woord van God voor onze tijd, waarin ouderen jongeren op weg helpen in het volgen van Jezus, waarin jongeren ouderen uitdagen met hun vragen en hun geloof.

...waar gemeenten open en gastvrij zijn voor mensen die binnenkomen. Waar mensen met verschillende achtergronden, verschillende culturen en verschillende leefwerelden met elkaar hun leven delen en daarin een voorbeeld zijn voor hun omgeving.

...waar gemeenten luisteren naar wat er leeft bij de mensen om hen heen en door samen te bidden Gods leiding zoeken, waar mensen samen een missie gaan zien en nieuwe missionaire gemeenschappen ontstaan zowel uit nieuwe initiatieven van gemeentestichting als uit bestaande gemeenten.

...waar gemeenten samenwerken met andere geloofsgemeenschappen in hun stad of dorp om zo zout en licht te zijn in hun omgeving, waarin netwerken van gemeenten elkaar ondersteunen, inspireren, en mensen uit een gemeente een andere gemeente helpen in specifieke situaties.

... waar gemeenten een beweging worden van heel de begaafde gemeente, waarin begaafde leiders dienend voorop gaan om samen te zoeken naar Gods wil voor de gemeente in het vertrouwen dat God zal leiden.

... waar mensen voor het eerst of steeds opnieuw onder de indruk raken van God en hun leven in zijn hand durven te leggen, waar mensen in alles wat zij meemaken leren leven vanuit de hoop van Gods koninkrijk en 'ja' zeggen tegen de eigen plek die God hun geeft in dienst van zijn komende koninkrijk, het visioen van een herstelde wereld in de toekomst.

4. De vorm

De missie is leidend

Het is verleidelijk om al snel over vormen van gemeente-zijn te praten en dan vaak ook een voorkeur te hebben voor een bepaalde vorm, boven een andere vorm. In het gesprek van een afvaardiging van de werkgroep 'gemeentemodellen' en de stuurgroep voor dit proces van ABC en Unie gemeenten is dit ook benoemd.

Gezamenlijk hebben wij de overtuiging dat het allereerst niet gaat over een vorm. Het gaat er allereerst om dat wij ons deel weten van de missie van God en in dit vertrouwen in deze hoopvolle missie ingeschakeld worden als gewone mensen en gewone gemeenschappen. Dit is een avontuur van geloof, ook van dingen loslaten en nieuwe wegen durven gaan die betekenisvol zijn in de samenleving van nu. Wat we schrijven over vormen moeten in dit licht gezien worden.

Vormen

Belangrijk bij de vormen voor gemeente-zijn is dat gemeenten meer gaan luisteren naar hun omgeving en zo met de leiding van Gods Geest gaan ontdekken welke vormen passen bij het onderdeel zijn van Gods missie op deze plaats. Met andere woorden: gemeenten gaan veel meer vanuit hun context Gods weg zoeken, vanuit wat God hen aan gaven en verlangens heeft gegeven. Vanuit baptisten oogpunt is daarbij van belang dat vormen van gemeente-zijn de participatie van ieder met zijn of haar gaven steeds consequent praktisch durven te maken (denk aan diensten, kringen, missie etc.).

Globaal kun je qua grootte de volgende indeling maken van gemeenten:

- kleinere gemeenten van 50-100
- middelgrote gemeenten van 100-250 mensen
- grotere gemeenten van 250-600 mensen
- grote gemeenten van 600 mensen en meer
- gemeentestichting van kleine contextuele gemeenten, plantjes van eigen bodem

Toelichting en verwachting

De kleinere gemeenten van 50-100 mensen gaan hun eigen kracht zoeken in de missie van God en maken dit praktisch in hun eigen omgeving; zij moeten niet willen zijn als anderen maar gebruiken wat God hun gegeven heeft en hiervoor vormen zoeken.

Dit zelfde geldt voor de middelgrote gemeenten (deze grootte zal waarschijnlijk de meerderheid zijn), voor de grotere gemeenten (een groeiend aantal?), en voor gemeenten die zullen groeien tot grote gemeenten (dit zullen er enkele zijn). We verwachten dat in deze gemeenten een 'gemengde economie' zal gaan ontstaan van bestaande en nieuwe vormen van gemeente-zijn, doordat deze gemeenten meer en meer zullen gaan werken met missionaire groepen. Zo kunnen zij kleinschalig en grootschalig combineren, gericht op toerusting om Jezus te volgen in Gods missie. In deze vorm is een bepaalde stabiliteit en experimenteren mogelijk.

Ook verwachten we dat deze gemeente steeds meer open zullen staan voor kleinschalige gemeentestichting door mensen die hier hart en gaven voor hebben. De gemeenten moeten dit niet tegenhouden, maar op een goede manier begeleiden en ondersteunen. Deze kleinschalige gemeentestichting zal in onze visie moeten

plaatsvinden vanuit een missionair motief (niet om te groeien vanuit andere kerken). Deze pioniergemeenschappen zijn vanaf het begin gericht op hun context vanuit het natuurlijke contact met mensen in hun omgeving en groeien als plantjes van eigen bodem.

Verder verwachten wij dat gemeentestichting door zal gaan vanuit gemeenten die met een iets grotere groep gemeenteleden in een naburige plaats een nieuwe gemeente stichten omdat deze gemeenteleden hier wonen en er een verlangen is hier een gemeente te stichten. Ook hierbij moedigen wij gemeenten aan om te denken vanuit hun context en hun plek in Gods missie leidend te laten zijn voor het nieuwe initiatief.

In onze tijd zijn op vele plaatsen en met name in de steden vele migrantenkerken ontstaan. We signaleren dat de migrantenkerken vaak nog een wereld op zich vormen, al zijn er de laatste jaren migrantenkerken aangehaakt bij de Unie. Als het gaat om eenheid en veelkleurigheid van het Lichaam van Christus willen wij bewust de verbinding zoeken met migrantenkerken. In de contacten die er nu zijn, is de ervaring opgedaan dat wij veel van hen kunnen leren als het gaat om gastvrijheid, toewijding en sociale betrokkenheid. In het proces van toenadering tussen Unie en ABC gemeenten doen wij de aanbeveling om de dimensie van het zoeken van verbinding met migrantenkerken verder te onderzoeken.

In een tijd met vele groepen mensen en een tijd met veel diversiteit, geloven wij dat verschillende uitdrukkingen van het lichaam van Christus nodig zijn. We bidden om de gezindheid van Christus om de ene manier niet te verheffen boven de andere manier, en om de leiding van de Heilige Geest om elkaar aan te moedigen om te leven met Lev!

Bijlage: Gemeentemodellen

Gemeentemodellen hebben een relatie met de velden 'identiteit' en 'missie'. Je zou kunnen zeggen dat een gemeentemodel een plaatselijk geregeld uitvloeisel is van een landelijk gedeelde identiteit en missie. In de praktijk betekent dit dat een plaatselijke gemeente vanuit een landelijk gedeelde identiteit en missie tot verschillende accenten met betrekking tot een gemeentemodel kan komen. De accenten zullen zichtbaar worden in (1) gemeentevisie, (2) besluitvorming, (3) lidmaatschap, en (4) mediation.

Gemeentevisie

Uit onderzoek is gebleken dat zowel Unie als ABC gemeenten de intentie hebben om de grote opdracht te vervullen waarbij de leden als actieve discipelen worden gezien die hun gaven en talenten inzetten tot opbouw van de gemeente en eer van God (priesterschap van alle gelovigen). De plaatselijke gemeente is relationeel verbonden met de identiteit en missie van het landelijke netwerk maar zelfstandig met betrekking tot interne besluitvorming en praktische invulling.

Besluitvorming

Uit onderzoek is gebleken dat zowel Unie als ABC gemeenten het principe van een gezamenlijk 'discerning the mind of Christ' huldigen. Dat wil zeggen dat de gemeente een Christocratie is en dat besluiten in dat licht worden genomen. Beide genootschappen erkennen een raad van oudsten en de stem van de leden op een gemeentevergadering. Hoe dezen zich tot elkaar verhouden verschilt tussen plaatselijke gemeenten. In de meeste Uniegemeenten ligt het primaat bij de ledenvergadering, in sommige ABC gemeenten ligt het bij de oudstenraad. Er zal altijd een samenwerking moeten plaatsvinden tussen een raad van oudsten (inclusief voorganger) en de gemeenteleden, waarbij een plaatselijke gemeente in statuten en huishoudelijk reglement afsprekt waar eindverantwoordelijkheden en beslissingsbevoegdheden liggen. Ook het al dan niet toelaten van vrouwen als oudste en/of voorganger is aan de plaatselijke gemeente.

Lidmaatschap

Uit onderzoek is gebleken dat leden van zowel de Unie als de ABC gemeenten gedoopt zijn op grond van het volbrachte werk van Christus en een persoonlijk getuigenis tot navolging van Hem als Heer. Daarnaast kennen Unie en ABC gemeenten beiden varianten van vrienden of gastleden waarbij een plaatselijke gemeente voor een nader uit te werken invulling zorgt en deze vastlegt binnen statuten en huishoudelijk reglement. De meeste gemeenten kennen een open avondmaal. Enkele Unie- en ABC gemeenten kennen een open lidmaatschap. Wij denken dat in de toekomst meer gemeenten voor een open lidmaatschap zullen kiezen. We verwachten namelijk tegen de achtergrond van de post-christelijke cultuur dat christenen en kerken meer zullen gaan zoeken naar wat hen verbindt dan naar wat hen onderscheidt.

Mediation

Uit onderzoek is gebleken dat zowel Unie als ABC gemeenten in geval van conflicten gebruik kunnen maken van mediation van het overkoepelende orgaan. Het is aan de plaatselijke gemeenten om in statuten en huishoudelijk reglement te regelen wat de bevoegdheden van de mediators zijn. Voor de plaatselijke gemeenten achten wij een vorm van arbitrage van belang waar zowel raad als gemeenteleden een beroep op kunnen doen. Binnen de Unie zijn hierin al positieve ervaringen opgedaan.